

Zwarte stern

De zwarte stern heeft als bijnaam waterzwaluw. Het is een sierlijke vogel die voorkomt in de buurt van sloten, plassen en moerassen. De vogel overwintert in Afrika en komt meestal in april weer terug in zijn broedgebieden. De zwarte stern broedt vooral in kolonies en komt met name voor in het veenweide- en rivierengebied. De vogel maakt een nest op drijvend plantenmateriaal, zoals losgekomen wortelstokken van waterplanten, krabbescheer en waterlelie. De vogel legt de eieren meestal in mei en de jongen vliegen uit in de periode half juni tot half juli. Het voedsel bestaat uit insecten, met name libellen, en visjes zoals stekelbaarsjes. De zwarte stern gaat de laatste decennia hard in aantal achteruit. De oorzaak is onder meer de afname van nestgelegenheid, bijvoorbeeld door het verdwijnen van de krabbescheer, mede als gevolg van verbeterde slootschoningsmethoden en watervervuiling. Minder goed voedsel voor de jongen is een andere oorzaak. Onzeker is in welke mate ontwikkelingen in de overwinteringsgebieden een rol spelen bij de afname.

Zwarte stern

Meest geschikte lokaties

De aanwezigheid van de zwarte stern kan het beste worden gestimuleerd op plekken waar deze nu nog voorkomt als broedvogel of in het recente verleden voorkwam.

C. Al, melkveehouder te Spijkerboor (NH): *“Ons land ligt tegen terrein aan van Natuur-monumenten. Die leggen nestvlotjes uit voor zwarte sterns. In 1996 broeden er bij ons in de slootkanten toen ook vijf paar. Ik maai de slootkanten bij de eerste snede niet mee. Daar krijg ik een vergoeding voor. Dat komt ook de zwarte sterns goed uit. Ik heb er wel eens aan gedacht om zelf ook vlotjes uit te leggen, maar daar ben ik nog niet aan begonnen. Ik vind het prachtige vogels om te zien en zit er graag naar te kijken vanuit de trekker als ze over ons land vliegen.”*

Stimuleren van de aanwezigheid van de zwarte stern

• Houd rietkragen in stand of leg ze aan

Rietkragen en moerasjes bieden een leefplek voor grote insecten, zoals libellen. Die dienen weer als voedsel voor de zwarte stern. Voor meer informatie over aanleg en beheer van een rietkraag of moeraslandje, zie paragraaf 3.6 'Riet- en moerasland'.

• Ontwikkel ruige, bloemrijke slootkanten en natuurlijke oevers

Langs ruige en bloemrijke slootkanten met gele lis, kattestaart en koninginnekruid, zijn meer insecten te vinden dan langs soortenarme, kort gemaaide slootkanten. Maai slootkanten zo mogelijk eens in het jaar of eens in de twee of drie jaar. Zie ook paragraaf 3.2.1 'Slootkant' in hoofdstuk 3.2 'Grasland'.

• Probeer krabbescheer in uw sloten terug te krijgen

Ook krabbescheer biedt een leefplek voor libellen. Krabbescheer is zelfs de enige plant waarop de libelle eieren afzet. Kies met name voor sloten waar de meeste kans is op de aanwezigheid van de zwarte stern. Vaak zijn dat sloten van minimaal twee meter breed. Meer informatie over het beheer van krabbescheer in het onderdeel 'Krabbescheer' in dit hoofdstuk.

• Zorg voor goed water

Probeer vervuiling van slootwater door mest en bestrijdingsmiddelen te voorkomen. Probeer het instromen van vervuild water te beperken. Zet desnoods een waterschut of overleg met het waterschap over de aanleg van een helofytenfilter bij de inlaat.

• Houd een gedeelte van de krabbescheervegetatie elk jaar intact

De zwarte stern broedt op resten van waterplanten, waaronder de krabbescheer. U kunt daarmee bij het schonen van de sloten rekening houden:

- bijvoorbeeld jaarlijks in een deel van de sloot alleen de kant ophalen en de planten in het midden van de sloot laten staan
- de sloot voor de helft te schonen en het volgende jaar de andere kant
- sloten zonder belangrijke waterafvoerende functie met toestemming van het waterschap eens in de twee jaar te schonen.

• Leg nestvlotjes uit

Heeft u geen krabbescheer voorhanden of vreest u te veel problemen met waterafvoer, dan kunnen ook nestvlotjes worden uitgelegd. Deze zijn mogelijk te krijgen bij een lokale vogelwerkgroep, maar ze zijn ook zelf te maken. Zwarte stern nemen een nestvlotje vrij gemakkelijk aan als broedplek. Doe het echter alleen als er bij u in de buurt zwarte stern broeden en als er ook voldoende voedsel aanwezig is. Kies een sloot uit met enige groei van waterplanten en leg de vlotjes uit in april zodra u de eerste vogels heeft gezien. Doe het niet eerder, anders nemen meerkoeten de nestvlotjes in beslag. Leg er wat plantenmateriaal op. Haal de nestvlotjes na het seizoen weg.

Arbeid en financiering

Het overleg met het waterschap zal enige tijd kosten. Lukt de afspraak, dan zal het schonen minder tijd in beslag nemen. Het uitleggen en weer weghalen van nestvlotjes kost enkele uren per jaar. Ten aanzien van de kosten geldt dat er geen landelijke regeling is voor het maken van de nestvlotjes. Dat hoeft niet veel te kosten, zeker als een lokale vogelwerkgroep voor de nestvlotjes kan zorgen. Ook oud hout kan de kosten drukken. Informeer naar mogelijke vergoedingen bij uw adviseur.

